

Regionális identitás – kisebbségi magyar nemzetépítés

Szarka László
szarka@mtaki.hu
www.mtaki.hu

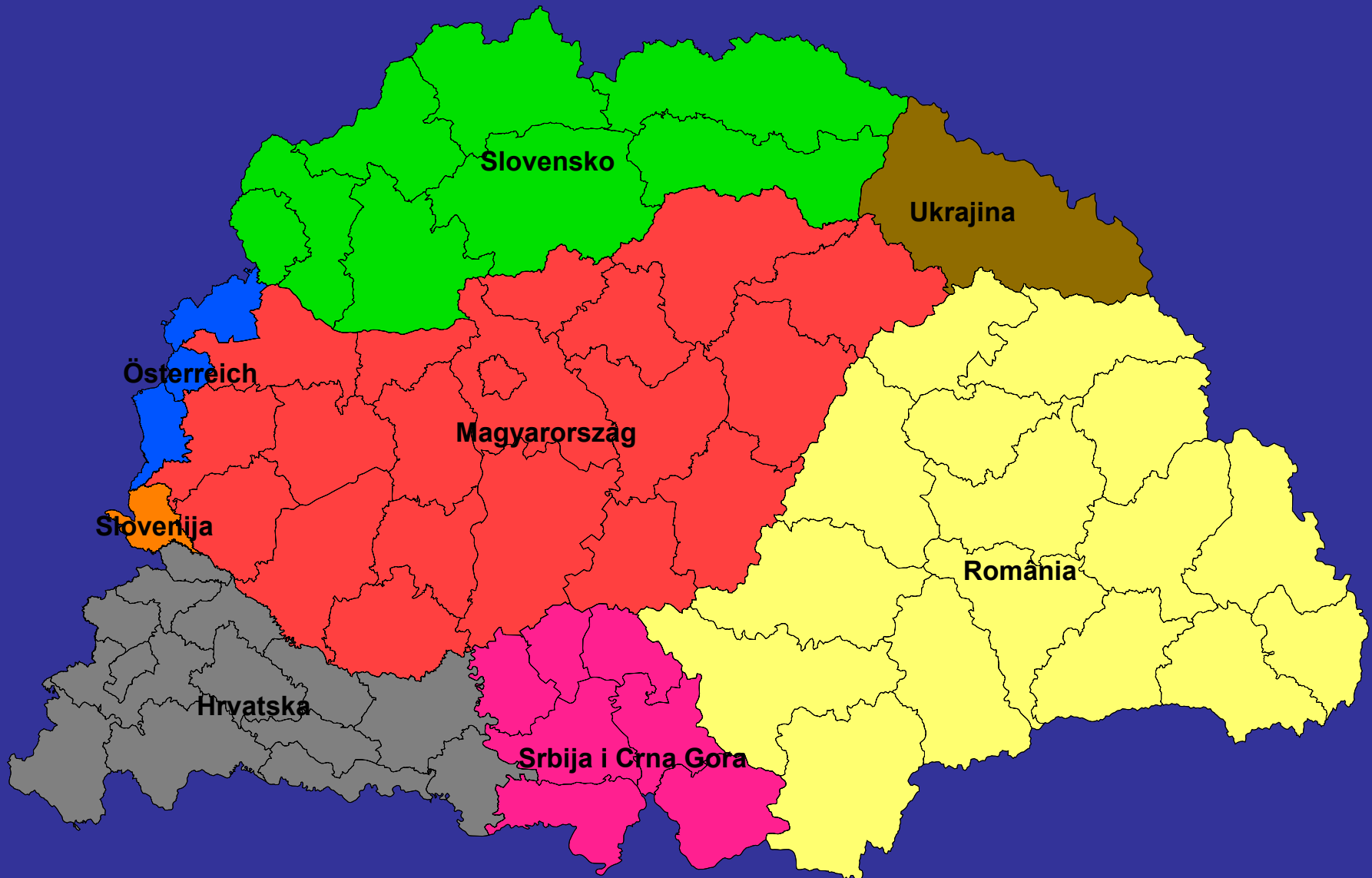
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
ETNIKAI-NEMZETI KISEBBSÉGGKUTATÓ INTÉZET

Értelmezési keretek

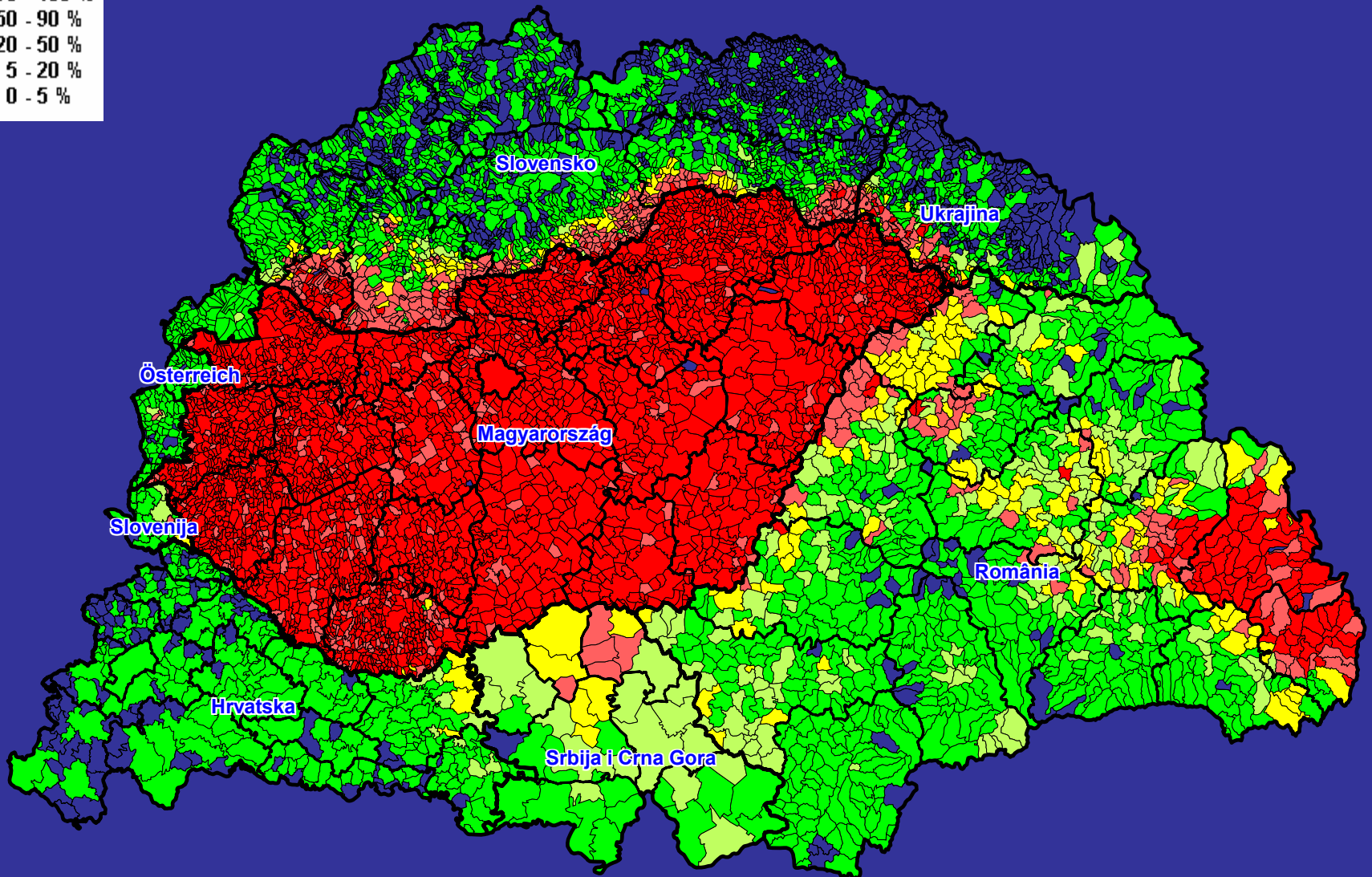
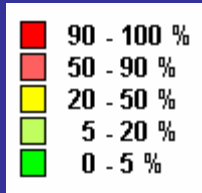
- Etnikai, nemzeti identitáskonstrukciók kisebbségi helyzetben: nemzeti, állampolgári alapozású identitás, kettős identitás
- Térségi kötődések: lokális, kistérségi, regionális identitásformák
- Interetnikus viszonyok, folyamatok hatása: asszimilációs, transznacionális stratégiák
- Intézményfejlesztés, identitáspolitika
- Kisebbségi közösségszervezés: párhuzamos nemzetépítés, nemzetegyesítés, regionalizmus, multikulturalizmus

Magyarország és a szomszéd államok, régiók

Magyarok aránya a Kárpát-medencében

Etnicitás, regionális identitás

- A kisebbségi magyar nemzeti közösségek etnikai térszerkezete: tömb-, szórvány, kontaktuszónák
- Etnikai és regionális identitások viszonyában meghatározó történeti, kulturális adottságok, a jogi státus és a politikai lehetőségek
- Demográfiai, közigazgatási, politikai olvasatok: szórványosodás, regionalizáció, autonómiaprogramok
- A kistérségi, kistáji tradíciók, a kulturális identitás és a térségfejlesztési perspektívák összekapcsolása
- A régiók funkcionális, stratégiai identitása és a kisebbségi magyar közösségépítés összehangolása

A kisebbségi magyar közösségépítés regionális feltételei

- A területi struktúrák alakításában az etnikai (kisebbségi magyar) érdekeket nem veszik figyelembe (szlovákiai megyék, romániai régiók)
- A csallóközi-mátyusföldi, székelyföldi kompakt magyar régiók is a többségi területekkel közös régiókat alkotnak
- A kisebbségi magyar régiók szervező kerete a befogadó állam és az EU regionális politikája
- A magyarországi kapcsolatrendszer újraértékelődése: határmenti, hálózati együttműködés; munkaerőpiac, oktatási, házasodási piac egységesülése, tranzancionális magatartásformák felerősödése

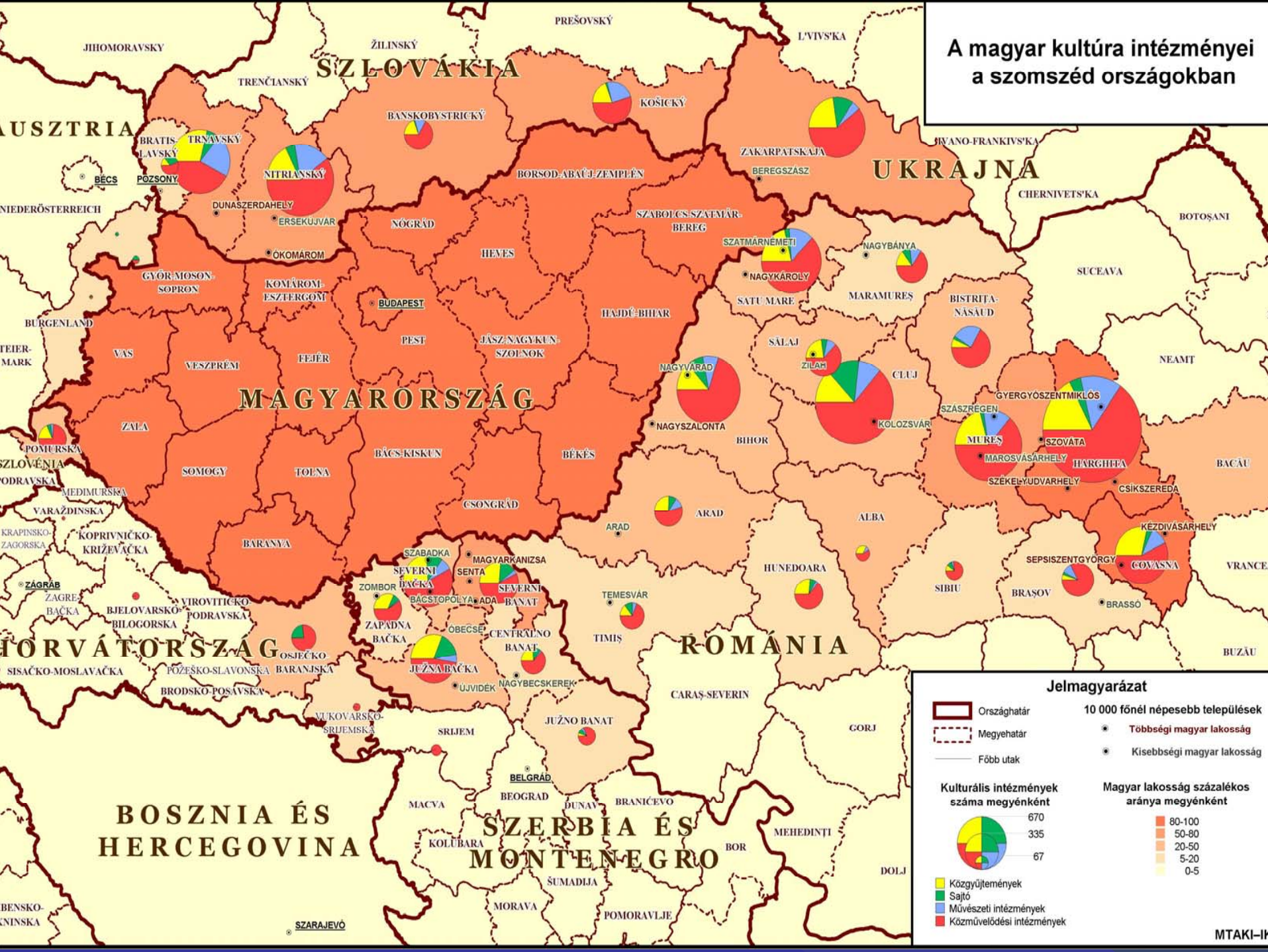

A kisebbségi magyar identitás szerkezete

- Történeti jellemzők
 - Dezintegráció, megosztottság, szétfejlődés,
 - Összetartozás tudat, kapcsolattartás, együttműködés
- Identitás- és etnopolitikai realitások
 - Kétnyelvűség, kettős kötődés, asszimiláció vagy adaptáció
- Intézményfejlesztés integrált térben
 - Kulturális hiánygazdálkodás, párhuzamos szerkezetek,
 - Költségvetés, támogatáspolitikai, fejlesztési politika
- Magyar igazolvány, külhoni magyar státus
- Korszerű magyar nemzetfogalom
 - Befogadó nemzetpolitika, kisebbségi közösségépítés,
 - szövetségi szerkezet, nemzetközösség regionális dimenziókkal

A magyar kultúra intézményei a szomszéd országokban

Jelmagyarázat

- Országhatár
- Megyehatár
- Főbb utak

10 000 főnél népesebb települések

- Többségi magyar lakosság
- Kisebbségi magyar lakosság

Kulturális intézmények száma meggyenként

670	80-100
335	50-80
67	20-50
	5-20
	0-5

Közgyűjtemények
Sajtó
Művészeti intézmények
Közmuvelődési intézmények

Kulturális identitás

- A magyar nemzet etnokulturális bázisa: nyelv, történelem, tájtörténeti tagoltság
- A magyar nyelv állami kontaktusválozatai és a kétnyelvűség
- A 19-20. századi történelmi fejlődés és tapasztalat: diaszpóra, kisebbség, szórvány
- Az oktatási, kulturális intézményrendszer
- A nemzeti összetartozás tudata, igénye

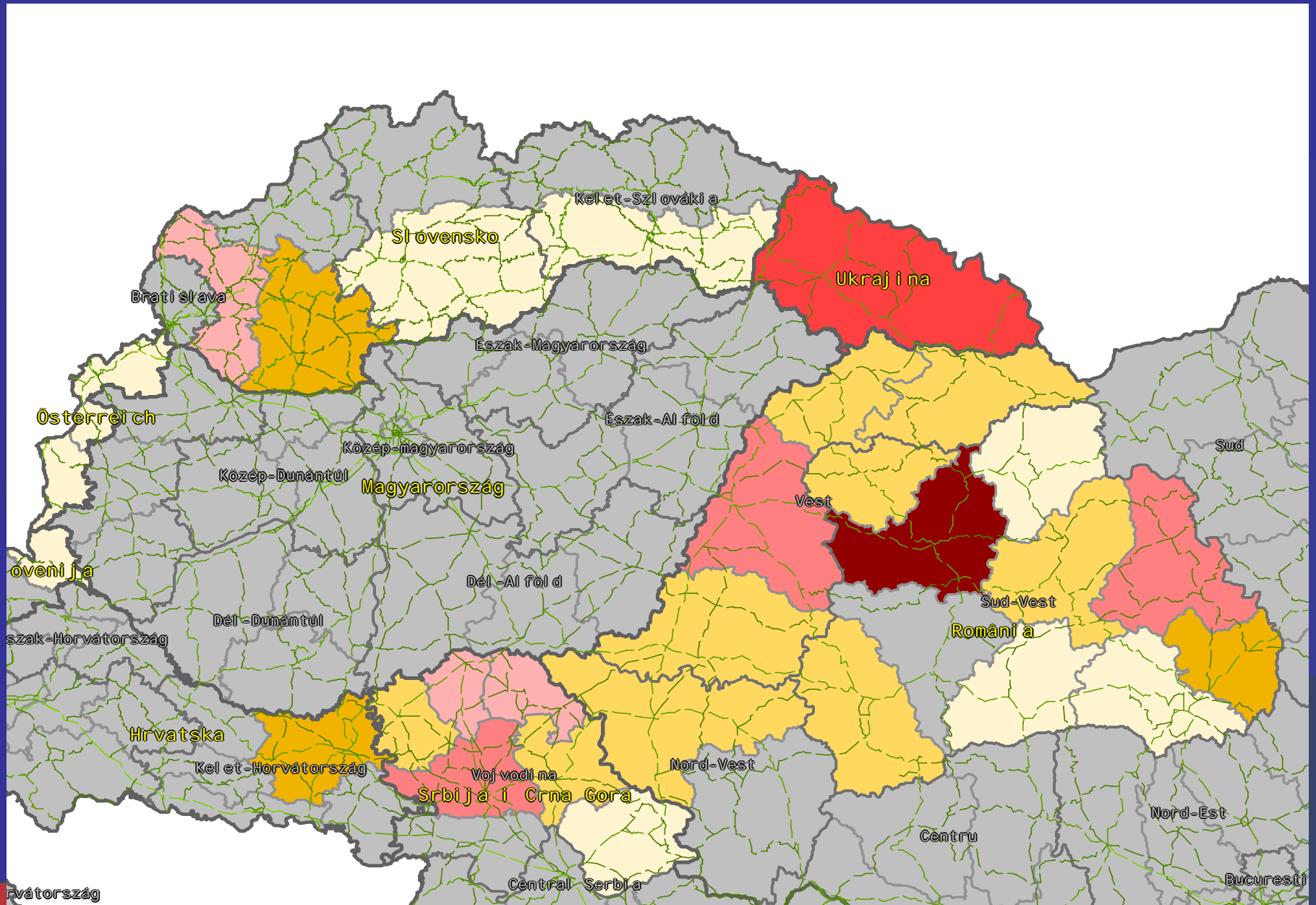

Határon túli magyar kulturális intézmények

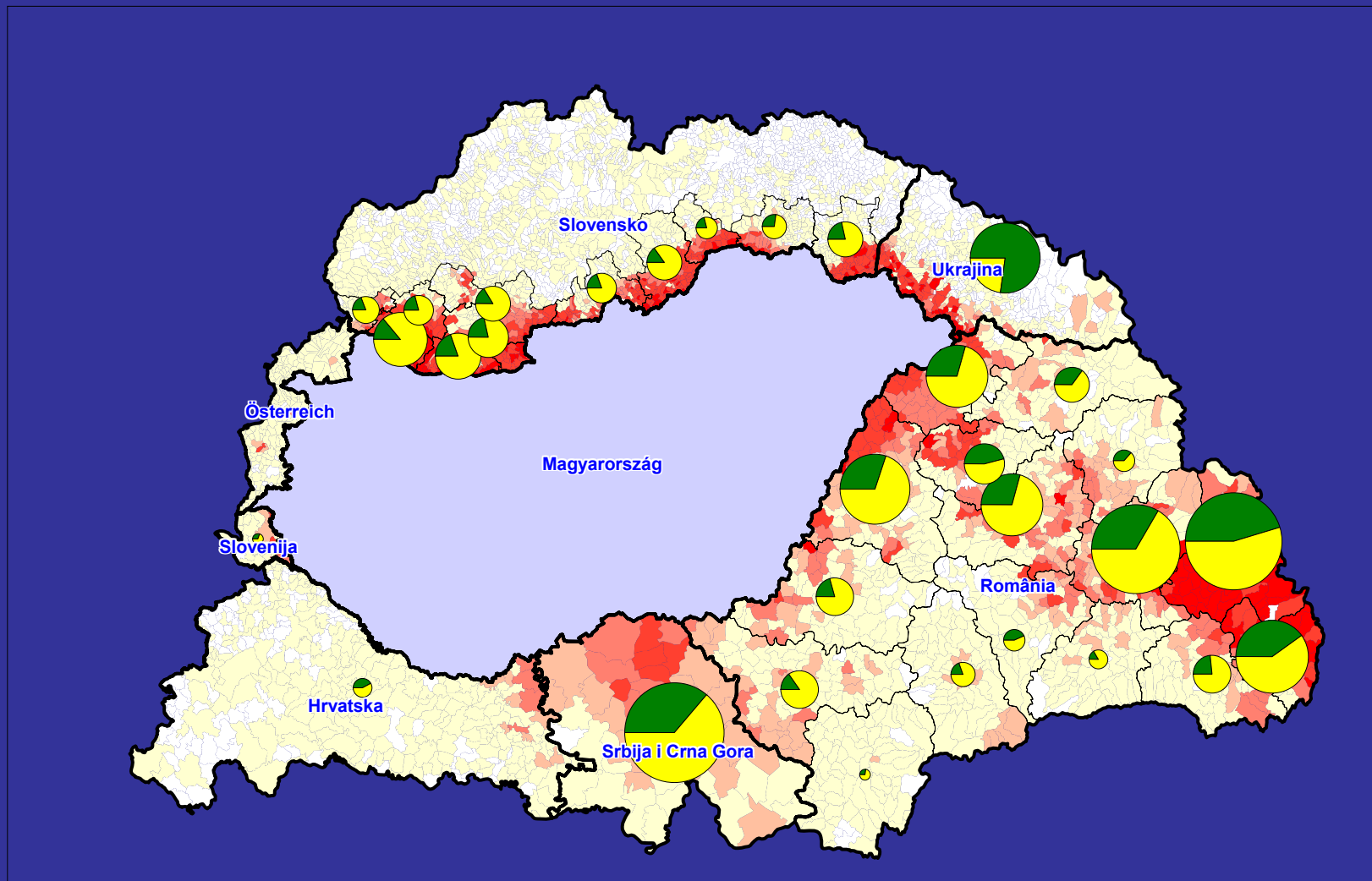
	Gyűjtemények	Kiadó, sajtó	Művészeti intézmények csoportok	Közművelődési szervezetek	Felmért és nem felmért Intézmények	Összes
Ausztria	2	6	7	5	20 – 10	30
Szlovákia	94	57	158	<u>322</u>	<u>561</u> – <u>826</u>	1387
Románia	<u>261</u>	<u>202</u>	492	<u>733</u>	1688 – 701	2389
Szerbia és Montenegró	88	104	66	155	413 – 104	413
Horvátország	0	13	0	25	38 – 34	72
Szlovénia	5	3	6	21	35 – 8	43
Kárpátalja	28	52	30	56	166 – 25	191
Összes	469	412	520	1466	2921 – 1708	4629

Könyv-, és lapkiadók – írott és elektronikus sajtó megyénként

Magyar igazolványt igénylők aránya

MIG igénylés alakulása évek és országok szerint

ország	2002	2003	2004	2005	összesen
Románia	340 250	80 844	75 139	15 248	506 822
Ukrajna	96 812	15 206	8 535	8 406	127 558
Szerbia és Montenegró	91 793	11 273	4 738	3 328	110 577
Szlovákia	58 374	27 073	12 156	8 444	104 640
Horvátország	4 759	1 386	642	143	6 906
Szlovénia	1 498	277	224	268	2 222
Összesen:	593 486	136 059	101 434	33 295	858 725

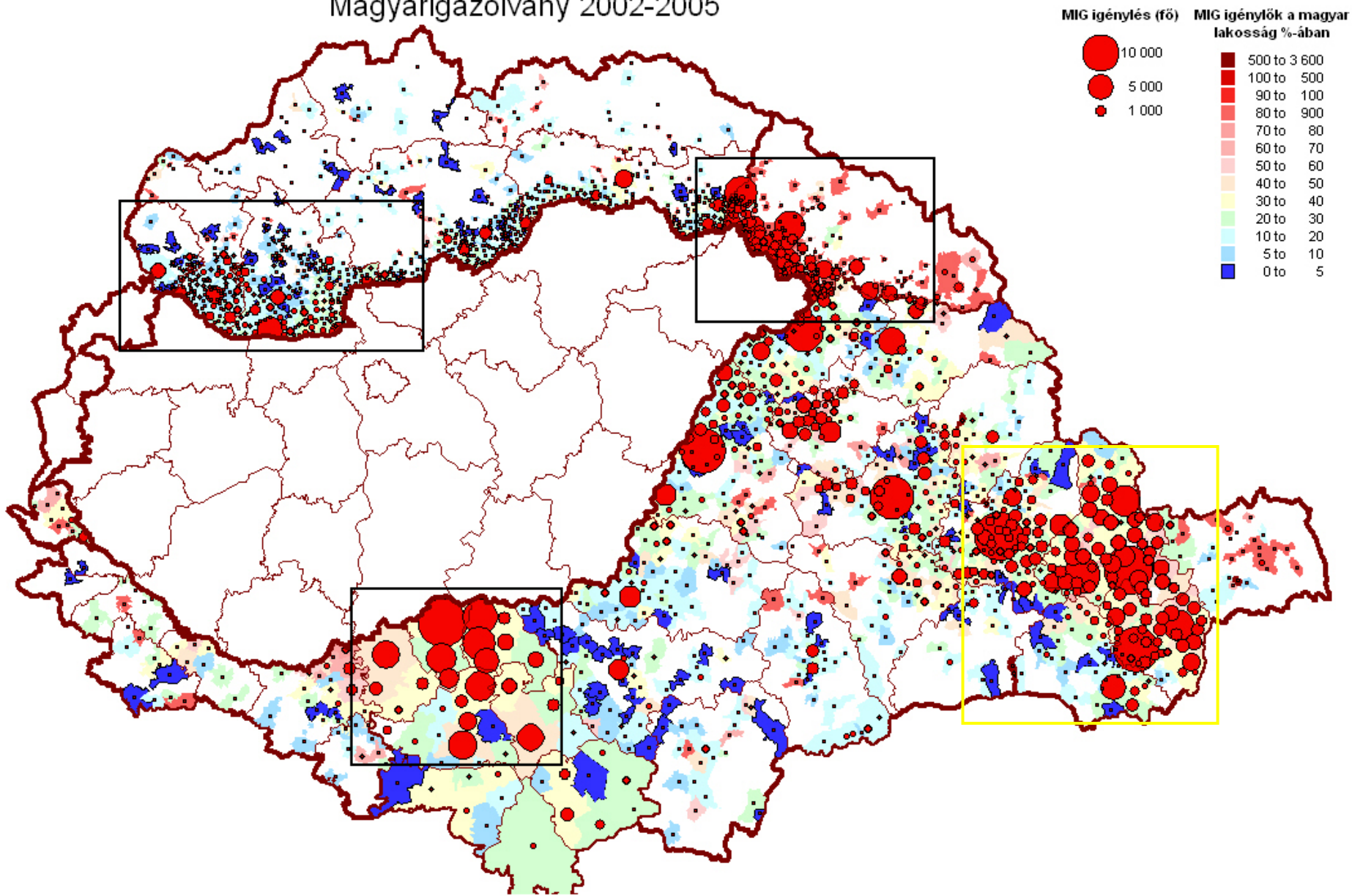

Százalékos részesedés az évenkénti igénylésekből

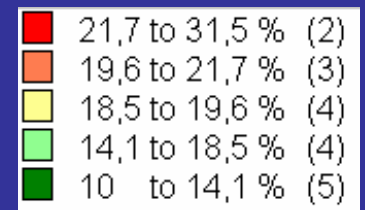
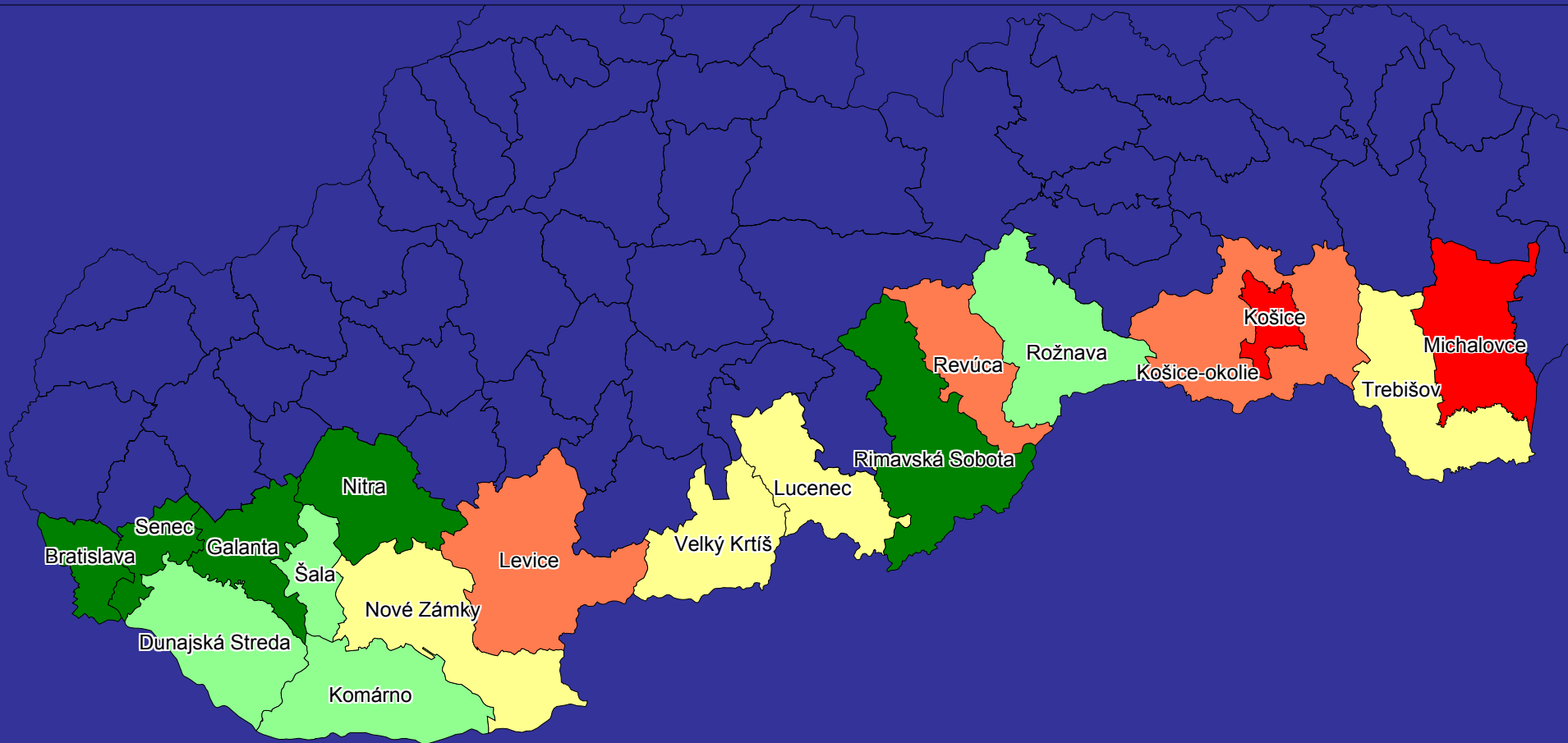
ország	2002	2003	2004	2005	magyarok aránya
Románia	57,3%	59,4%	74,1%	45,8%	59%
Kárpátalja	16,3%	11,2%	8,4%	25,2%	6%
Vajdaság	15,5%	8,3%	4,7%	10,0%	12%
Szlovákia	9,8%	19,9%	12,0%	25,4%	21%
Horvátország	0,8%	1,0%	0,6%	0,4%	0,7%
Szlovénia	0,3%	0,2%	0,2%	0,8%	0,3%
Összesen:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

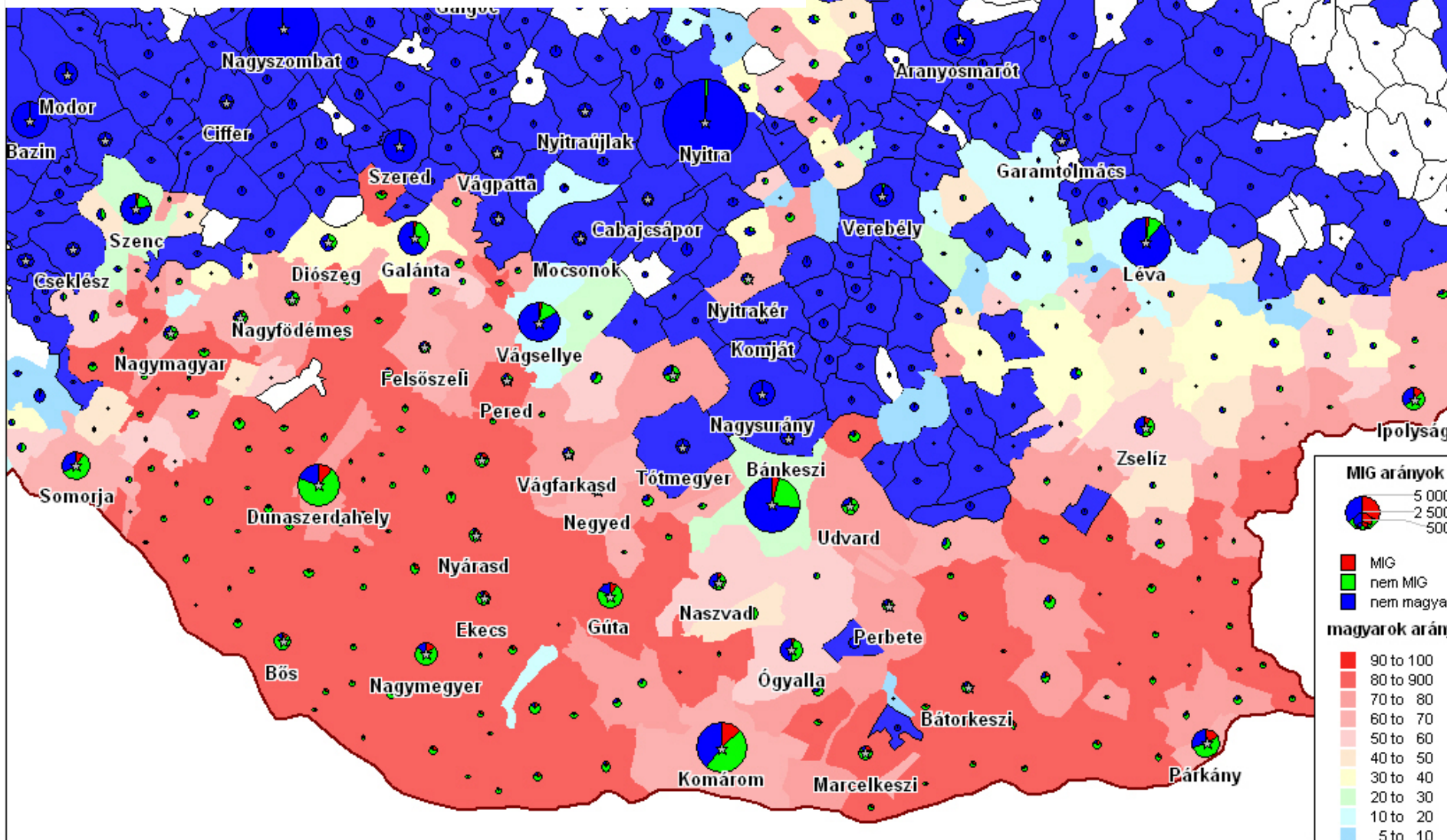
Magyarigazolvány 2002-2005

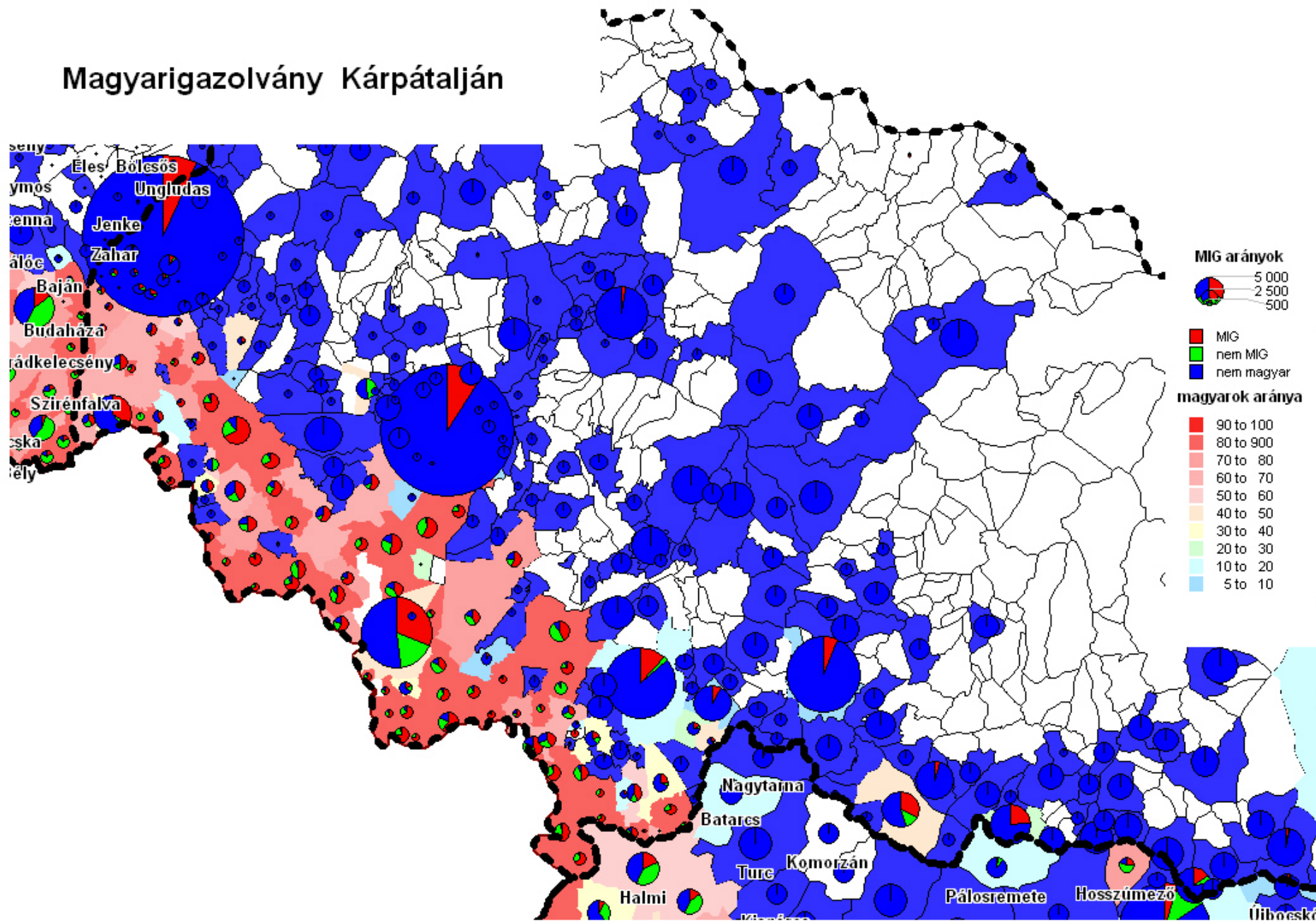
Magyar igazolványok Szlovákiában, 2004

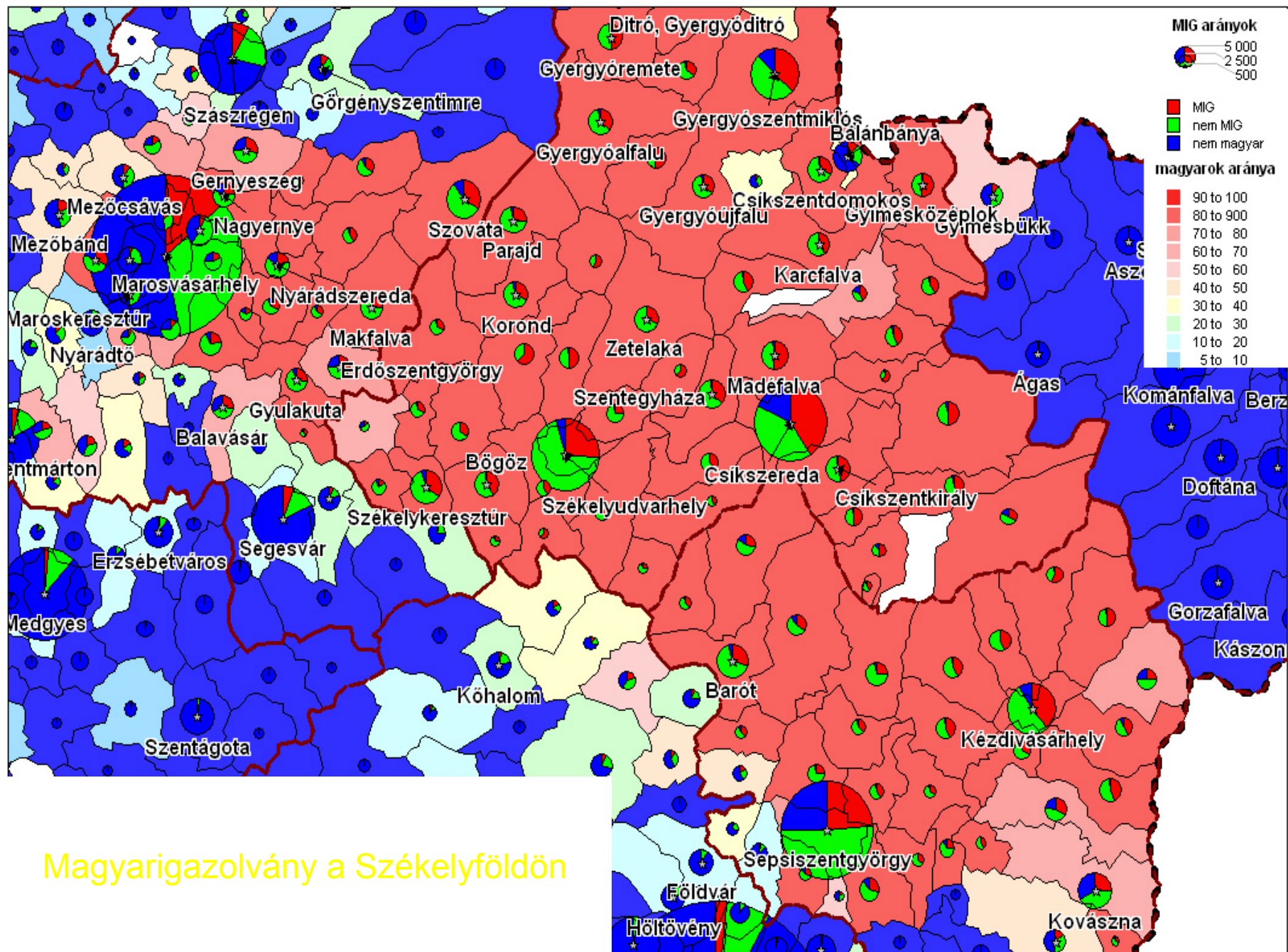

Magyarigazolvány Délnyugat Szlovákiában

Magyarigazolvány Kárpátalján

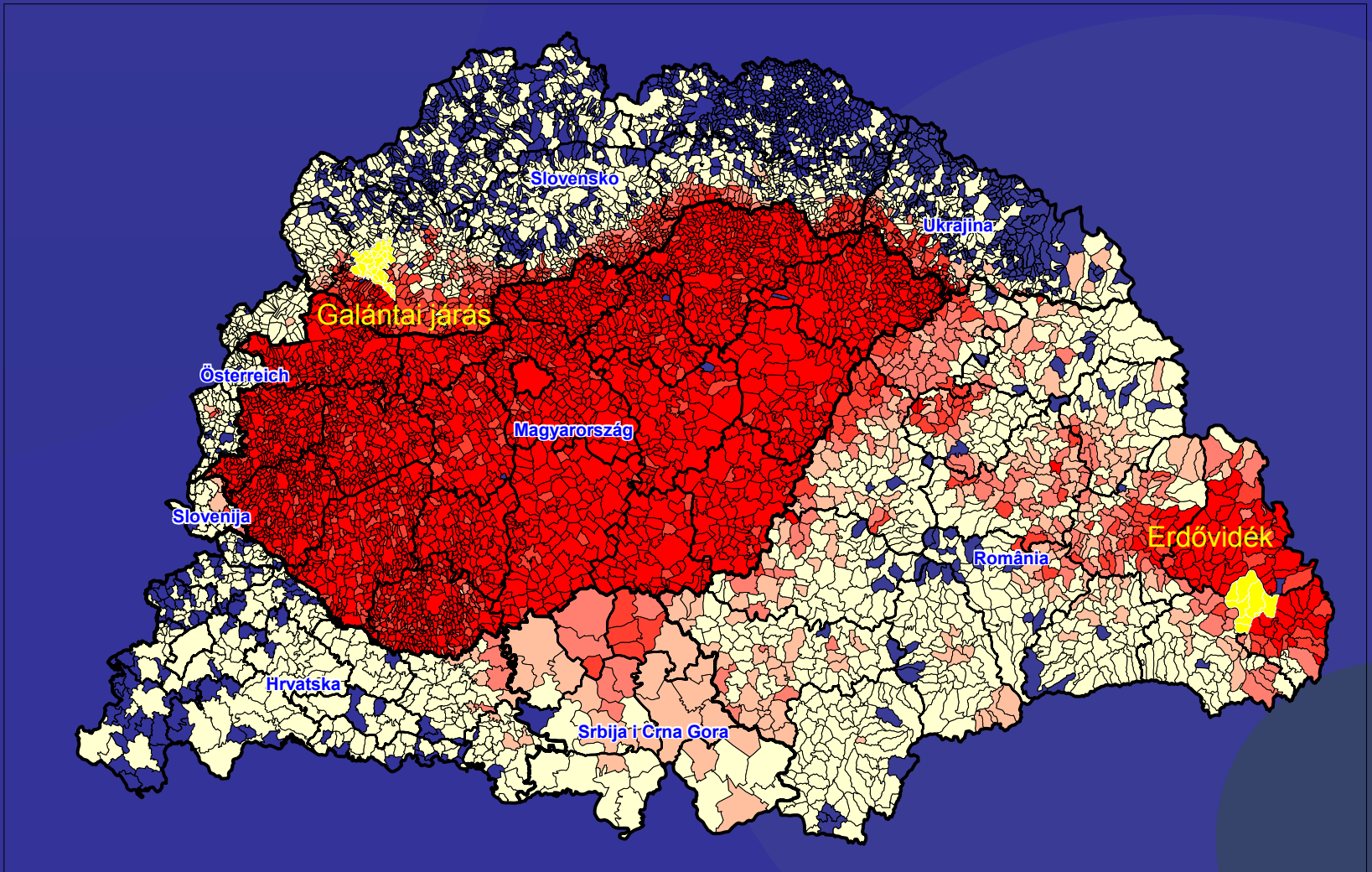
Magyarigazolvány a Székelyföldön

Regionális magyar nemzeti közösségek

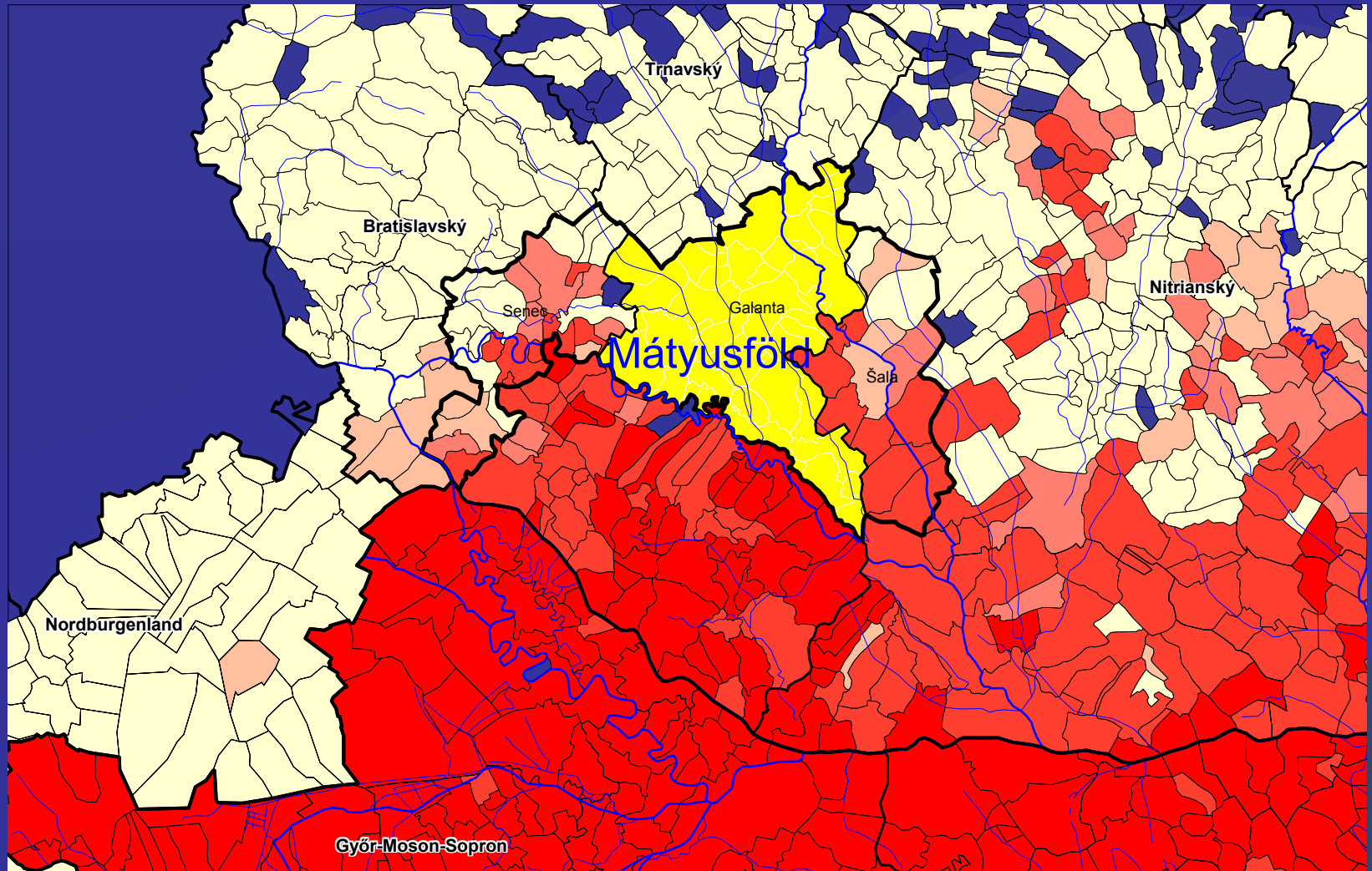
- A kisebbségi magyar közösségek természetes etnoregionális bázisa az oktatási, közművelődési intézményrendszerek által kialakított kulturális kistérség (kistáj)
- A közigazgatási, fejlesztési régió mint mobilizációs tényező és multikulturális keret
- Multietnikus adottságok, önkormányzati gyakorlat és autonómiatörekvések
- Az „anyanemzethez”, „anyaországához való viszony” átértékelődése
- A regionális identitás mint a saját közösség létrehozásának programja

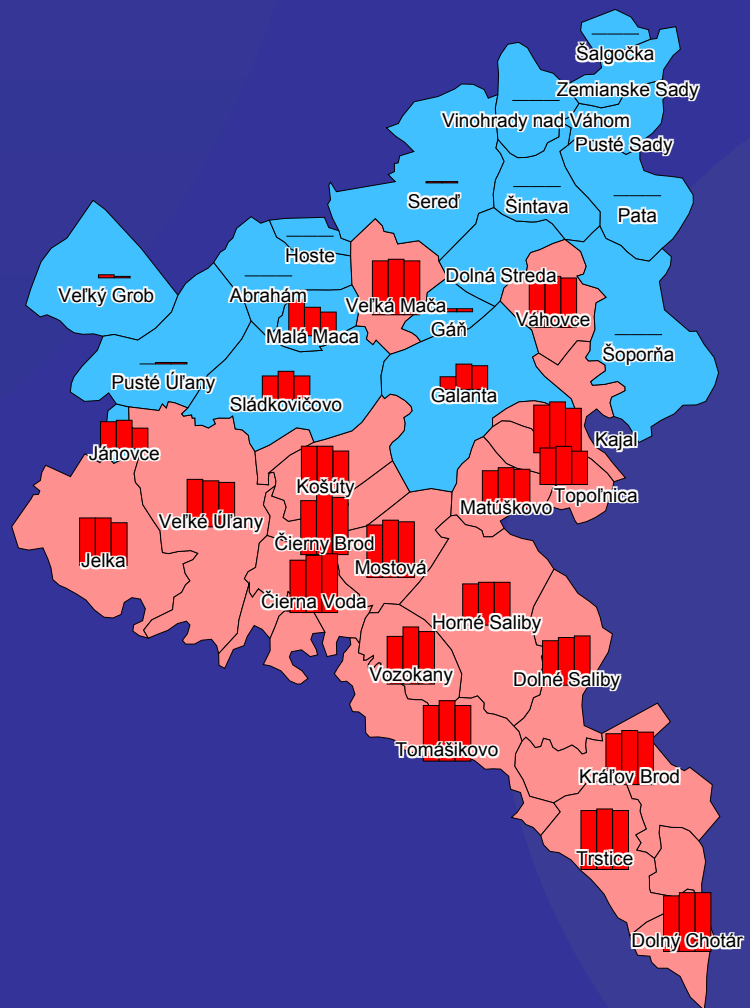
Mátyusföld és Erdővidék

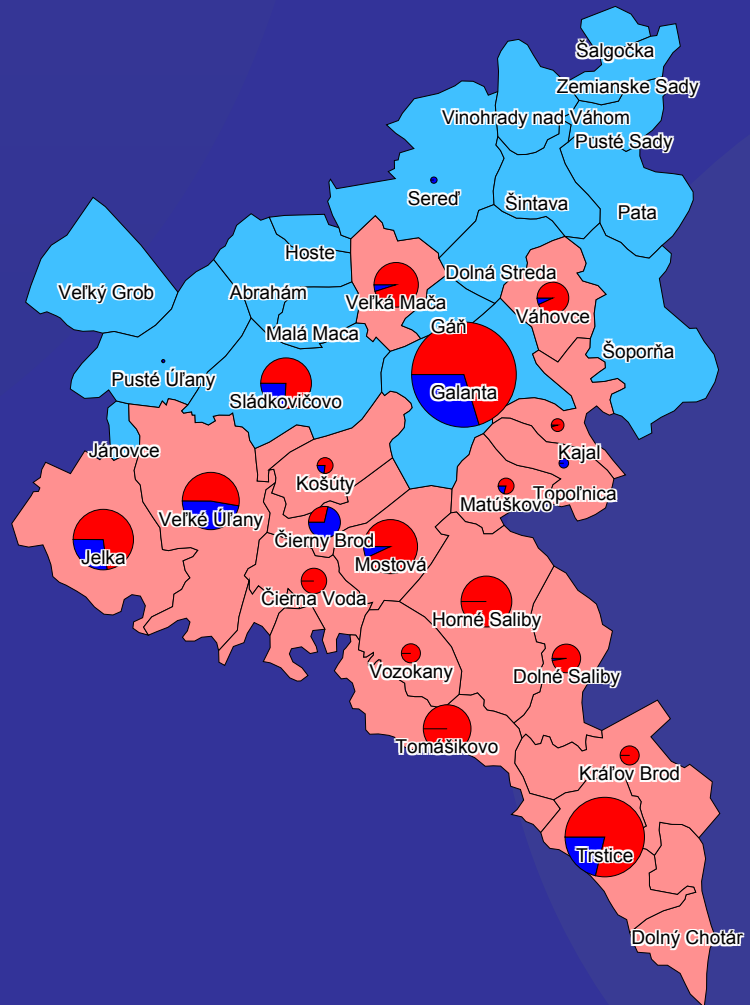
A galántai járás a Mátyusföldön

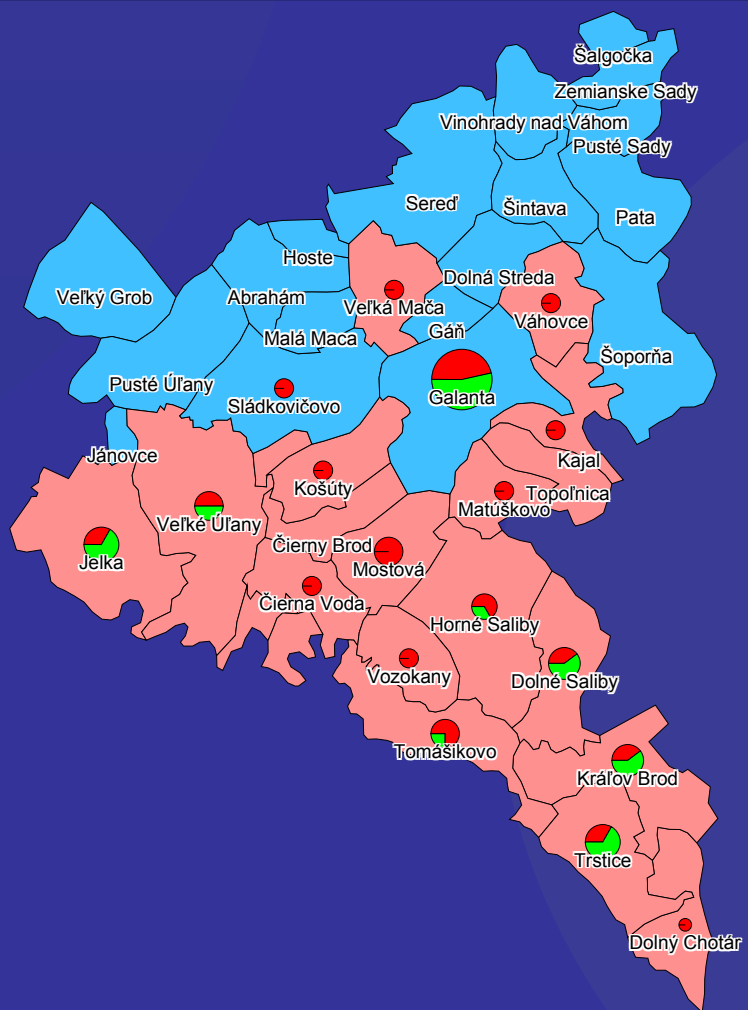
Magyarok a galántai járásban

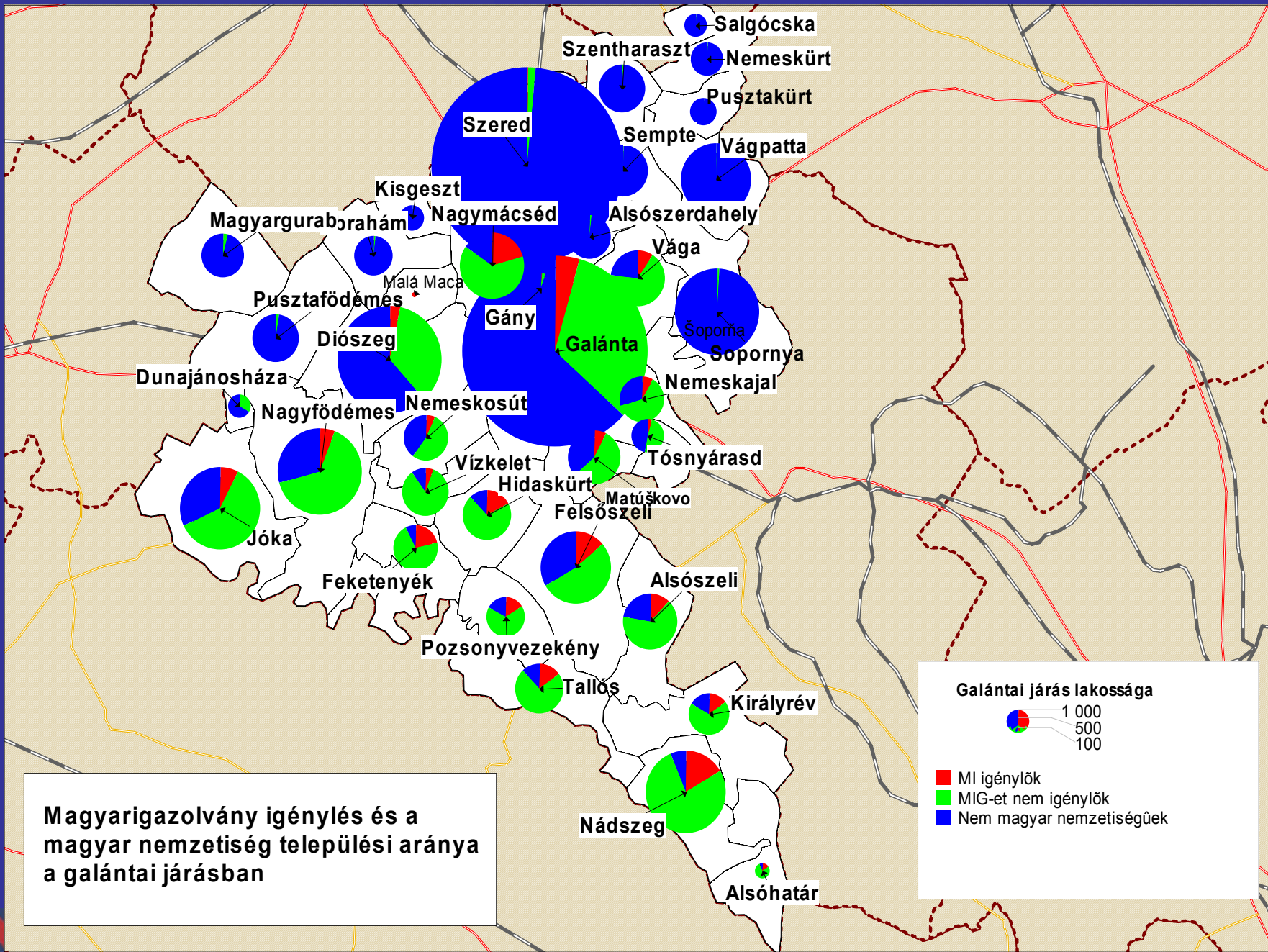

Magyar tanulók magyar és szlovák iskolákban

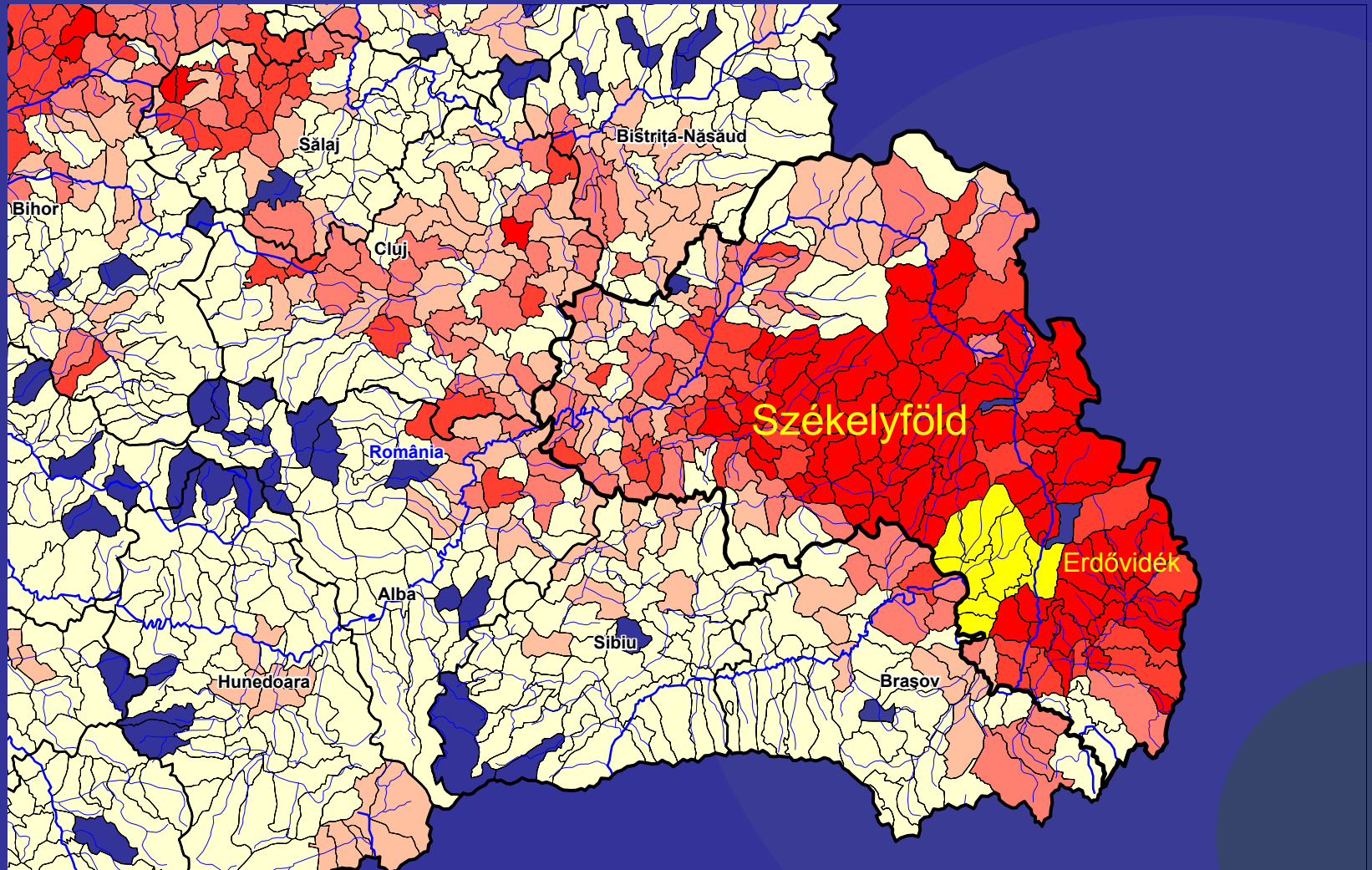

Oktatási és kulturális intézmények

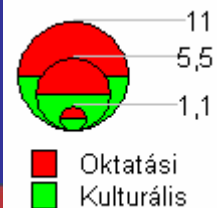
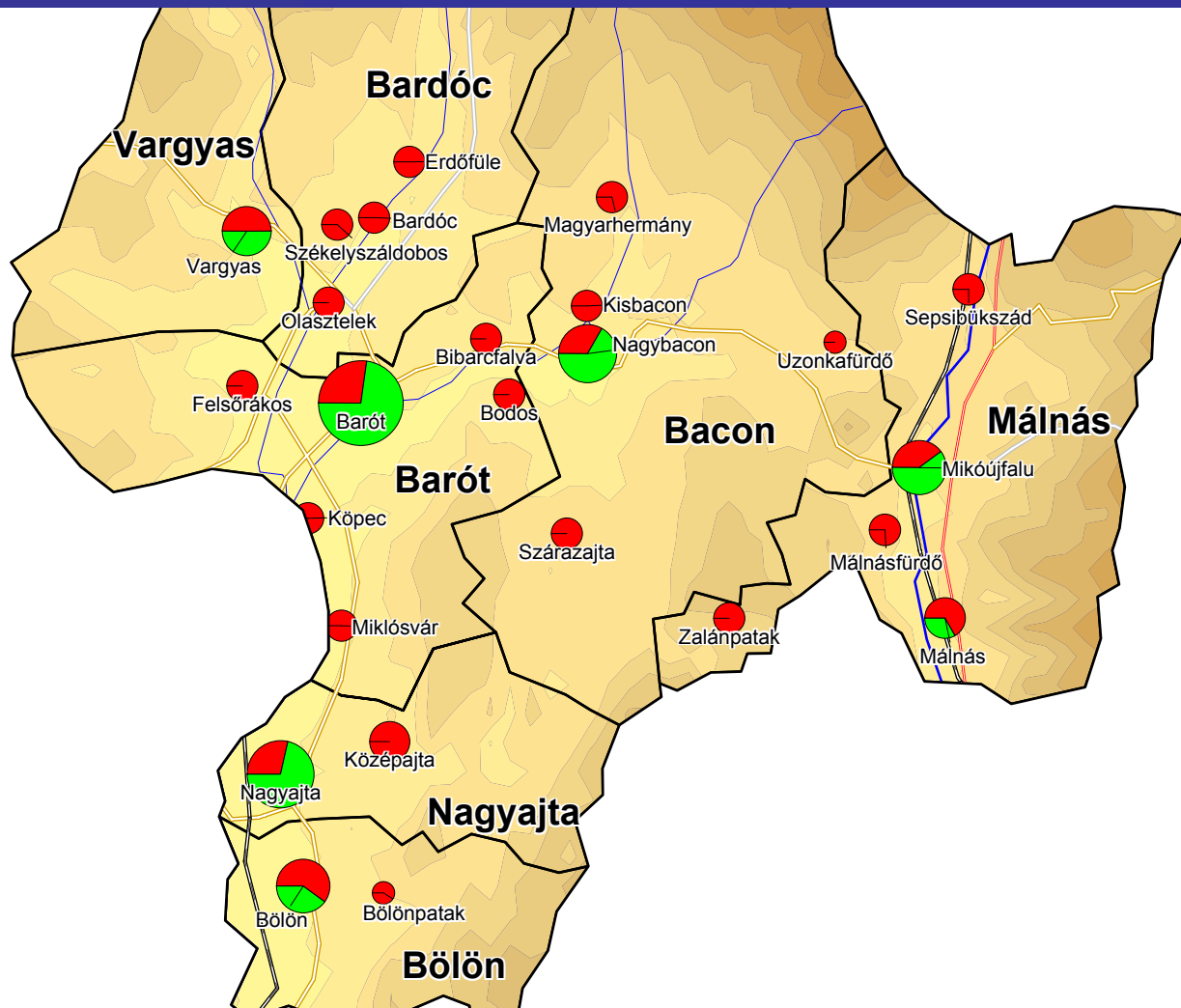

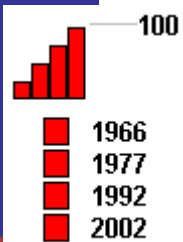
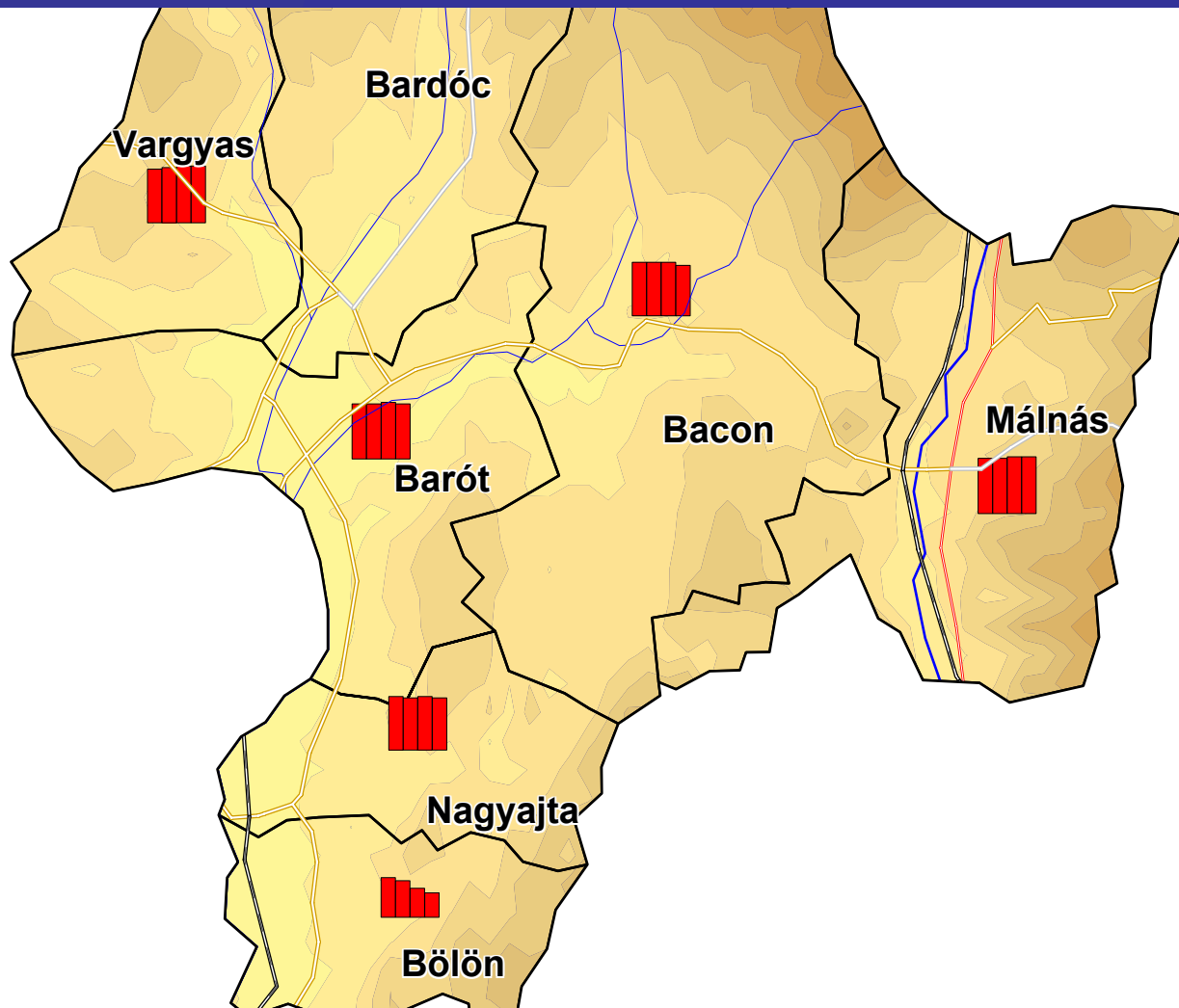
Erdővidék a Székelyföldön

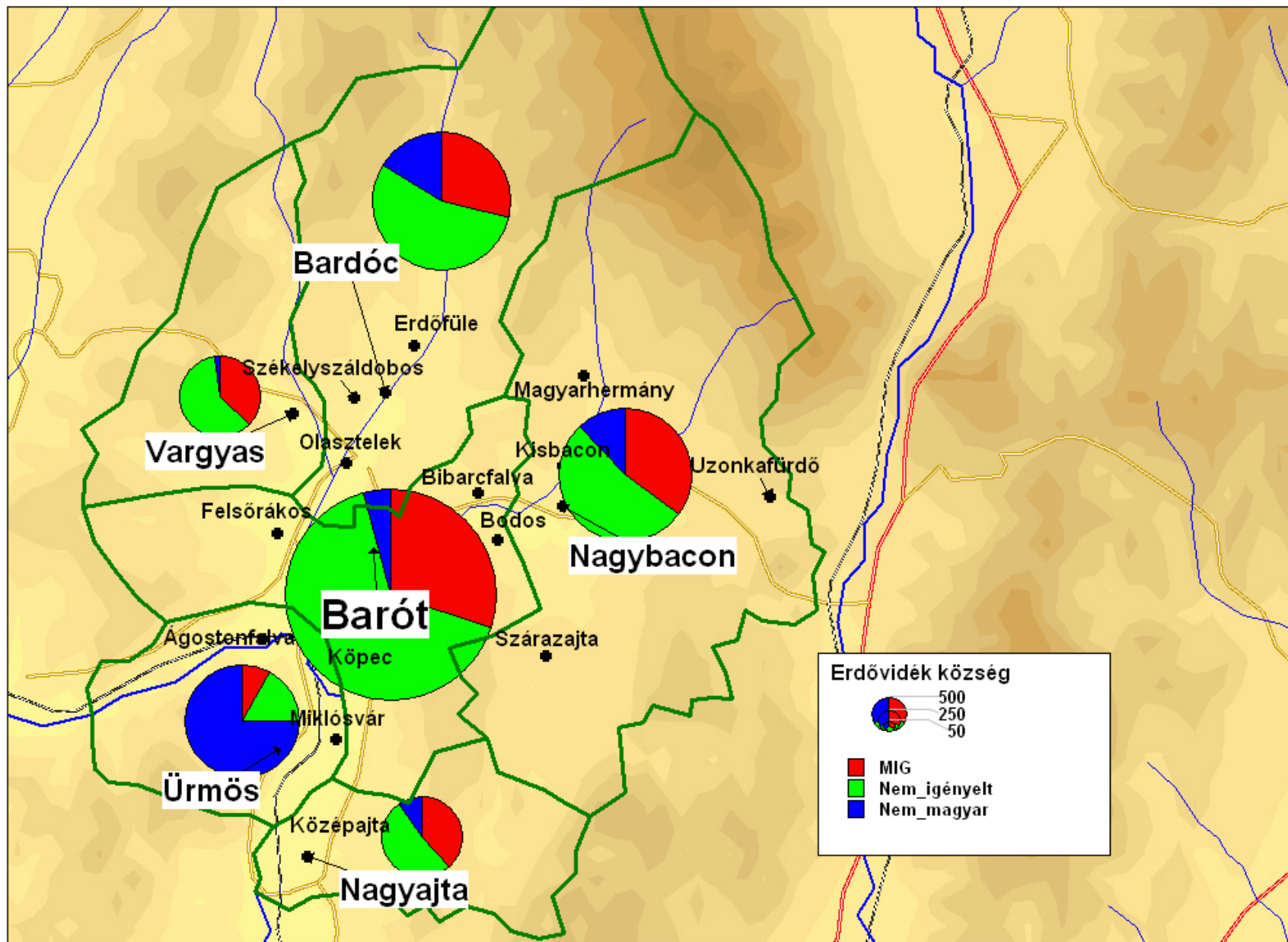
Oktatási és kulturális intézmények

Magyarok aránya Erdővidéken 1966-2002

Magyarigazolvány Erdővidéken

Magyar identitáspolitika multikulturális közegben

- A kisebbségi magyar közösségek regionális bázisának megerősítése
- Identitáspolitikai támogatás, megújuló nemzetfogalom, szövetségi szerkezet, multikulturális konszenzus
- Rendezőelv: megélhető, önkormányzó régiók (kistérségek), a szülőföld-haza és a szövetségi nemzet hálózati kapcsolatrendszer
- Nemzeti, regionális és politikai identitások egyensúlya

